

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (N. Mazur)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (N. Budăi, I. Dutca, D. Băbălău)

Î N C H E I E R E

12 octombrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al
Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecători

Dumitru Mardari
Galina Stratulat
Victor Burduh

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Oleg Țurcan, reprezentat de
avocatul Iulian Cașu,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Aurelia
Vatamaniuc împotriva lui Oleg Țurcan, intervenient accesoriu Direcția pentru protecția
drepturilor copiilor sect. Rîșcani, mun. Chișinău privind determinarea domiciliului
copiilor minori, încasarea pensiei de întreținere a copiilor minori și,

acțiunea reconvențională depusă de Oleg Țurcan împotriva Aureliei Vatamaniuc,
intervenienți accesorii Direcția pentru protecția drepturilor copiilor sect. Rîșcani, mun.
Chișinău, Direcția pentru protecția drepturilor copiilor sect. Buiucani, mun. Chișinău,
Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova privind
determinarea domiciliului copiilor minori,

împotriva deciziei din 31 martie 2022 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 30 octombrie 2020, Aurelia Vatamaniuc a depus cerere de chemare în judecată
împotriva lui Oleg Țurcan, intervenient accesoriu Direcția pentru protecția drepturilor
copilului sect. Rîșcani, mun. Chișinău solicitând determinarea domiciliului copiilor
minori Xxxx și Xxxx cu mama, încasarea pensiei de întreținere a copiilor minori în
cuantum de 1/3 din salariul și/sau alte venituri lunare ale pârâtului până la atingerea
vârstei majoratului.

În motivarea acțiunii Aurelia Vatamaniuc a menționat că, din relația de concubinaj
cu Oleg Țurcan, s-au născut copii minori Xxxx, născută la xxxx și Xxxx, născută la
xxxx.

Din cauza atitudinii nepăsătoare a pârâtului, care denotă și o agresiune
psihoeemoțională, s-au despărțit cu ultimul, dânsa împreună cu copiii trecând cu traiul la
gazdă.

Reclamanta a indicat că întreținerea lunară a copiilor depășește suma de 10 000 lei, luând în considerație necesitățile copiilor pentru un trai decent, o alimentație suficientă, dezvoltarea intelectuală intensă și posibilitatea continuării frecventării cercurilor de creație, în cadrul căruia să se manifeste. Astfel, susține că în pofida acestor obligații juridice pârâtul evită să contribuie la întreținerea copiilor, dânsa fiind singură responsabilă de creșterea și educația copiilor.

La 30 noiembrie 2020, Oleg Țurcan a depus cerere reconvențională, concretizată pe parcurs, împotriva Aureliei Vatamaniuc, intervenienți accesorii Direcția pentru protecția drepturilor copiilor sect. Rîșcani, mun. Chișinău, Direcția pentru protecția drepturilor copiilor sect. Buiucani, mun. Chișinău, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova privind determinarea domiciliului copiilor minori Xxxx, născută la xxxx și Xxxx, născută la xxxx cu tatăl copiilor.

În motivarea acțiunii reconvenționale, Oleg Țurcan a menționat că nu recunoaște acțiunea înaintată de Aurelia Vatamaniuc, considerând că domiciliul fiicelor urmează a fi stabilit cu tatăl copiilor deoarece dispune de toate condițiile necesare întreținerii, creșterii și educației copiilor, dînsul va oferi copiilor toată grija, atenția și căldura sufletească necesară pentru educația și dezvoltarea copiilor.

Reclamantul a invocat că stabilirea domiciliului copiilor minori cu mama poate afecta negativ educația și dezvoltarea copiilor, deoarece mama are un comportament amoral în societate, este fumătoare, consumă în mod abuziv băuturi alcoolice în prezența copiilor. Consumul excesiv de băuturi spirtoase provoacă dereglări de comportament și iresponsabilitate totală față de copii.

La 09 octombrie 2019, Vatamaniuc Aurelia, fără a informa tatăl copiilor, a dus ilegal copii în Marea Britanie, unde a solicitat s-a eliberat permis de ședere, dar nu cunoaște condițiile de trai a fiicelor minore.

În prezent în privința Aureliei Vatamaniuc este intentat dosar penal în baza art. 207 din Codul penal cu anunțarea ei în căutare și suspendarea procesului.

Prin hotărârea din 30 noiembrie 2021 a Judecătoria Chișinău, sediul Centru a fost admisă parțial acțiunea depusă de Aurelia Vatamaniuc.

S-a determinat domiciliul copiilor minori, Xxxx și Xxxx, cu mama Vatamaniuc Aurelia.

S-a încasat de la Oleg Țurcan în beneficiul Aureliei Vatamaniuc, pensie pentru întreținerea copiilor minori Xxxx și Xxxx în mărime de 1/3 cotă-parte din salariu și/sau tot felul de venituri lunare, începând cu data de 30 octombrie 2020 și pînă la majoratul copiilor.

S-a încasat de la Oleg Țurcan în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 1680 lei.

S-a încasat de la Oleg Țurcan în beneficiul Aureliei Vatamaniuc cheltuielile de judecată în sumă de 100 lei și pentru asistență juridică în mărime de 4500 lei.

În rest, cerința privind încasarea cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 3500 lei a fost respinsă ca neîntemeiată.

S-a respins ca neîntemeiată acțiunea reconvențională depusă de Oleg Țurcan împotriva Aureliei Vatamaniuc, intervenienți accesorii Direcția pentru protecția drepturilor copiilor sect. Rîșcani, mun. Chișinău, Direcția pentru protecția drepturilor copiilor sect. Buiucani, mun. Chișinău, Ministerul Sănătății, Muncii Protecției Sociale

privind determinarea domiciliului copiilor minori cu tatăl copiilor.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 14 decembrie 2021, Oleg Țurcan, reprezentat de avocatul Iulian Cașu, a depus apel nemotivat, iar la 02 martie 2022, în interiorul termenului acordat de instanța de apel, a depus apel motivat, solicitând casarea integrală a hotărârii instanței de fond cu emiterea unei hotărâri noi de respingere a acțiunii inițiale și de admitere a acțiunii reconvenționale, încasarea cheltuielilor de judecată sub forma taxei de stat achitată în apel în sumă de 1 260 lei.

Prin decizia din 31 martie 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul declarat de Oleg Țurcan, reprezentat de avocatul Iulian Cașu, fiind menținută hotărârea 30 noiembrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a apreciat ca fiind întemeiată soluția primei instanțe care a determinat corect raportul juridic dedus judecății, circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei au fost stabilite și elucidate pe deplin, probelor prezentate fiind dată apreciere completă, obiectivă și sub toate aspectele, hotărârea fiind legală și întemeiată, adoptată cu respectarea drepturilor și intereselor legale a participanților la proces.

Instanța de apel a reținut că la caz lipsește un acord încheiat între Aurelia Vatamaniuc și Oleg Țurcan privind determinarea domiciliului copiilor, autoritatea părintească asupra minorului nefiind doar un drept al părintelui, dar și un drept al copilului de care copilul poate fi lipsit doar în situații speciale reieșind de interesul său superior. Așadar, interesul copilului impune că numai anumite circumstanțe cu totul excepționale să poată duce la o ruptură a legăturii de familie dintre părinte și copil.

Instanța de apel a notat că în pofida invocării de către apelant a unor circumstanțe care ar atesta atitudinea pretinsă a fi neglijentă și iresponsabilă față de copiii minori, instanța de fond corect a menționat că, Aurelia Vatamaniuc deja de doi ani este cu ambii copii în altă țară, copiii sunt atașați de mamă, iar faptul că pârâtul deține dreptul de proprietate asupra unui apartament cu o cameră, nu constituie un factor important și decisiv la stabilirea domiciliului copiilor minori, atâta timp cât copii minori de gen feminin, cu vârstele cuprinse între 8 și respectiv 5 ani, necesită mai mult îngrijire permanentă a mamei.

Totodată, cu referire la argumentele apelantului Oleg Țurcan că dispune de condițiile de trai și venituri necesare pentru creșterea și îngrijirea copiilor minori, stabilite și prin avizul Direcției pentru protecția copilului sect. Buiucani, mun. Chișinău, instanța de apel a reiterat că, bunăstarea materială a părinților are importanță în cumulul circumstanțelor necesare a fi stabilite, dar nu este un factor decisiv pentru a decide soarta unui copil. Instanța folosește conceptul de „suficiență” a prestațiilor pentru dezvoltarea normală a unui minor, prin urmare, nu este cert faptul că instanța va decide să stabilească domiciliul copilului cu cel mai bogat părinte. Nivelul veniturilor este considerat de instanță în mod individual, ținând cont de locul de reședință și de alte calități ale părintelui.

Prin urmare, cu referire la alegațiile reprezentantului apelantului privind inițierea unui dosar penal în privința Aureliei Vatamaniuc în baza art. 207 din Codul penal, și anume scoaterea copilului din țară în baza unor acte false sau pe altă cale ilegală, instanța de apel le-a apreciat critic până la proba contrară cu respectarea principiului prezumției de nevinovăție în cadrul unui proces penal.

Instanța de apel a precizat că motivele apelului privind condițiile de trai ale copiilor minori alături de mama sa, nu au fost confirmate prin nici o probă, dar se acordă prioritate nevoii ocrotirii interesului superior al copiilor, constatând că este în interesul acestora să rămână sub supravegherea directă a mamei, unde locuiesc în prezent, fiind la vârsta când au nevoie de grija și afecțiunea acesteia.

Astfel că instanța de fond întemeiat a dispus stabilirea domiciliului copiilor minori cu mama, ținându-se cont de vârsta minorelor Xxxx și Xxxx, de necesitățile lor de dezvoltare și trai, de mediul actual de viață, de necesitatea de dezvoltare a unor abilități de conduită și igienă, având nevoie de educația și îngrijirea proximă a mamei, precum și de atașamentul minorelor față de mamă.

Instanța de apel a mai reținut că, interesul superior a copiilor minori implică necesitatea examinării dacă autoritatea judiciară dispune de informații suficiente pentru a stabili interesul superior al copilului, a garanta dreptul copilului la informații despre derularea procesului și soluțiile pronunțate și de a stabili un mediu sigur în care copiii afectați să își exprime liber opiniile într-un mod corespunzător vârstei/nivelului de maturitate. Prin urmare, ținând cont de vârsta fragedă a copiilor comuni Xxxx și Xxxx stabiliți în Marea Britanie din luna octombrie a anului 2019, frecventarea unei instituții de învățământ, respectiv grădinița, existența la caz a hotărârii din 29 iunie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani privind obligarea Direcției pentru protecția drepturilor copilului sect. Rîșcani privind stabilirea unui program de întrevederi dintre tata și copii, atestă premise temeinice de a concluziona soluția legală a instanței de fond privind necesitatea stabilirii domiciliului copiilor minori cu mama.

Instanța de apel a apreciat ca fiind întemeiată și pretenția privind încasarea pensiei de întreținere a copiilor minori Xxxx și Xxxx întrucât Oleg Țurcan este angajat în muncă, dispune de venituri permanente. Astfel, în temeiul art. 58 alin. (1) în coroborare cu art. 74 alin. (1), art. 75 alin. (1) din Codul familiei s-a dispus încasarea de la Țurcan Oleg în beneficiul Aureliei Vatamaniuc pensia de întreținere a copiilor minori Xxxx, și Xxxx, în mărime de 1/3 din salariul și/sau din alte venituri.

Instanța de apel a considerat că instanța de fond just a constatat că, deoarece cererea de chemare în judecată a fost admisă, corect s-a încasat de la Oleg Țurcan în beneficiul Aureliei Vatamaniuc cheltuieli de judecată în sumă de 100 lei și pentru asistență juridică de 4500 lei, iar în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 1680 lei.

La 15 iulie 2022, Oleg Țurcan, reprezentat de avocatul Iulian Cașu, a declarat recurs împotriva deciziei din 31 martie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea integrală a deciziei contestate cu trimiterea cauzei la rejudecare, în alt complet de judecată, încasarea cheltuielilor de judecată sub forma taxei de stat achitată în apel în sumă de 1 260 lei și în instanța de recurs în sumă de 940 lei.

În motivarea recursului Oleg Țurcan, reprezentat de avocatul Iulian Cașu, și-a manifestat dezacordul cu soluția instanței de judecată, reiterând în acest sens circumstanțele de fapt și de drept din cererea de apel.

Suplimentar, recurentul a invocat că Aurelia Vatamaniuc nu a prezentat instanței de judecată absolut nici o probă care să confirme locul aflării și condițiile de trai ale copiilor minori, sursele de venit, dacă copiii frecventează sau nu școala/grădinița și alte informații obligatorii pentru determinarea domiciliului copiilor. De fapt, autoritatea

tutelară de la domiciliul reclamantei nu a elaborat nici un aviz deoarece nu au putut contacta cu mama copiilor.

Totodată, Oleg Țurcan a prezentat probe privind condițiile de trai, veniturile obținute, ancheta socială și avizul Direcției pentru protecția copilului sect. Buiucani prin care se demonstrează că dânsul dispune de toate condițiile necesare pentru creșterea și îngrijirea copiilor minori.

Recurentul susține că soluția instanțelor de judecată reprezintă un precedent periculos, deoarece se creează impresia că în cazul în care la examinarea chestiunii cu privire la determinarea domiciliului copilului minor unul din părinți ar fi plecat peste hotarele țării împreună cu copilul minor, acesta ar putea obține custodia copilului fără prezentarea cărorva probe și în exclusivitate din motivul că copilul s-ar afla cu dânsul.

La caz, la emiterea soluției instanța de apel nu a dat un răspuns la argumentele recurentului că pentru determinarea domiciliului copiilor minori cu mama urmează ca instanța de judecată să i-a măsuri privind verificarea condițiilor de trai ale copiilor minori, nu a acordat părții posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a art. 6§1 din CEDO. Or dreptul la o hotărâre motivată reprezintă un aspect fundamental al dreptului la proces echitabil, iar neexpunerea instanței de apel asupra condițiilor de trai în care urmează să locuiască copii minori, constituie o apreciere incorectă a tuturor probelor, ceea ce denotă atât o încălcare a legii procesual civile cât și a art. 6§1 al Convenției.

Cu referire la termenul de declarare a recursului, instanța de recurs menționează că, Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei la 31 martie 2022. Decizia motivată a fost expediată participanților la proces la data de 03 mai 2022, conform scrisorii de expediere a actului judecătoresc, însă dovada recepționării deciziei contestate lipsește.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Astfel, instanța de recurs constată că Oleg Țurcan, reprezentat de avocatul Iulian Cașu, s-a conformat prevederilor legale, declarând recurs la 15 iulie 2022 împotriva deciziei 31 martie 2022 a Curții de Apel Chișinău, în conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

La 27 iulie 2022, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimaților copia cererii de recurs depusă de către Oleg Țurcan, reprezentat de avocatul Iulian Cașu cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului.

Prin referința depusă la 05 august 2022, Direcția pentru protecția drepturilor copilului sect. Buiucani, mun. Chișinău a invocat că menține poziția expusă în avizul-

concluzie nr. 020 din 29 martie 2021 și consideră că tatăl Oleg Țurcan, dispune de condiții necesare pentru creșterea și dezvoltarea multilaterală a copiilor săi minori, Xxxx și Xxxx. Respectiv, în temeiul art. 3 alin (1) din Convenția internațională cu privire la drepturile copilului adoptată la 20 noiembrie 1989 la New York, a solicitat ca la pronunțarea hotărârii să se țină cont în exclusivitate de interesul superior al copiilor minori, Xxxx și Xxxx.

Examinând temeiurile recursului completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Instanța de recurs reține, că examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art. 432 din Codul de procedură civilă.

La caz, Colegiul constată că argumentele invocate în cererea de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate or, motivele recursului sunt similare celor invocate în cadrul judecării pricinii, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel, relatarea situației nu constituie un temei de casare a deciziei contestate or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că, potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 din Codul de procedură civilă.

Din recursul declarat nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele.

În acest sens Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise (Golder împotriva Regatului Unit, p.38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), p. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, p. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, p. 45).

Curtea a mai reiterat că, modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor

respective; trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem (a se vedea Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-I, p. 141, § 39).

La fel, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În conformitate cu art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Având în vedere cele expuse mai sus, recursul declarat de către Oleg Țurcan, reprezentat de avocatul Iulian Cașu, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă și, drept urmare, este inadmisibil.

În conformitate cu art. art. 270, 433 lit. a), 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibil recursul declarat de către Oleg Țurcan, reprezentat de avocatul Iulian Cașu.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Dumitru Mardari

judecători

Galina Stratulat

Victor Burduh